Mødereferat

Møde: Temamøde i Grønt Råd Norddjurs 2022-2025

Mødedato: 26. november 2025

Mødetidspunkt: kl. 17-19

Sted: Kirkestien 1, Allingåbro

Mødeleder: Henrik Rudfeld

Referent: Filip Therkildsen

Mødedeltagere:

- Henrik Rudfeld (Formand) Danmarks Jægerforbund
- Lars Pedersen Sportsfiskerforeningen for Grenaa og Omegn
- Carsten Enemark Friluftsrådet Østjylland
- Esben Øvle Kristensen Djursland Landboforening
- Niels Basballe Miljø- og Teknikudvalget Norddjurs kommune
- Kai Hansen Norddjurs Idrætsråd
- Jens Bonde Poulsen Dansk Ornitologisk Forening
- Lone Bording Jensen Danmarks Naturfredningsforening Lokalkomite
- Heidi Jensen Afdelingsleder natur og miljø Norddjurs kommune
- Filip Therkildsen sekretariatsbistand Norddjurs kommune
- Jens Gregersen, Ingeniør Norddjurs kommune
- Rikke Bruun Pedersen, Projektleder Naturstyrelsen Kronjylland
- Rikke Juul Gram, Partner og kreativ direktør, MAA MDL

Gæst:

- Jens Prang-Andersen

Dagsordenspunkter:

1. Velkomst v. formanden
2. Oplæg om projektet "Vandets veje" v. Rikke Juul Gram
3. Kort orientering om forundersøgelse v. Rikke Bruun Pedersen
4. Oplæg og dialog om fiskenes vandring v. Jens Gregersen
5. Oplæg og dialog om grundvandsniveau v. Jens Gregersen
6. Dialog om arbejdsspørgsmål
7. Evt.

Referat af det enkelt dagsordenspunkt:

1. **Velkomst v. formanden**

Henrik Rudfeld bød velkommen til mødet og rettede en særlig velkomst til de to gange Rikke samt til Jens Prang-Andersen. Jens Prang-Andersen deltog som fagfælle til Esben.

Derudover informerede han om, at den tidligere nævnte dommerkomité har indstillet tre træer som årets træ til MTU. Han orienterede ligeledes om, at dagens tema om vand er blevet til i dialog med Heidi og Filip.

Formanden indledte med at bemærke, at emnet er politisk kontroversielt. Hvis Grønt Råd skal have en berettigelse, er det vigtigt, at rådet er på forkant. Der er nu igangsat en forundersøgelse af Kolindsund, og Grønt Råd bør kunne komme med forslag og idéer til en mulig proces.

Formanden understregede, at dagens møde også skal handle om natursyn og betonede vigtigheden af at se mødet som en form for fremtidsværksted, hvor udgangspunktet er, at processen er åben.

Det blev afslutningsvis nævnt, at Grønt Råd senere i mødet skal drøfte, hvilke emner der eventuelt skal arbejdes videre med.

2. Oplæg om projektet "Vandets veje" v. Rikke Juul Gram

Rikke fortalte om Kolindsund-projektet med fokus på både historiske, landskabelige og fremtidige perspektiver. Området er præget af lange, lige linjer, som mange beboere har tilhørsforhold til, og landbrugsmaskiner har haft stor betydning for landskabet. Naturen er i dag ikke mangfoldig, og der er behov for at tænke topografien ind, så landskabet fremstår i samspil med vandet. Det indvundne land var en forudsætning for velfærdssamfundet, men fremtidige løsninger skal tage højde for øget nedbør og klimaforandringer.

Projektet handler primært om natur og landskab – ikke klima – selvom Kolindsund er nævnt i Grøn Trepart som et fokusområde. Der blev rejst spørgsmål om, hvad natur egentlig er, da få steder i verden er uberørte af mennesker. Landskabssynet er i forandring, og der skal arbejdes med gradvise overgange mellem vand og land, især i ripariske zoner, som har stor betydning for biodiversitet og økosystemer. Grundvandet er en vigtig ressource, og jordbundsforhold og vandmængder påvirker, hvilken natur der kan etableres, hvis Kolindsund bliver mere vådt.

Fem temaer blev udpeget som centrale: vidensopbygning og muligheder, trivsel og folkesundhed, biologi og økosystemer, kultur og egnens historie samt økonomi og forvaltning. Omdannelsen bør ske i flere faser med gradvis indlemmelse af arealer og mulighed for etablering af diger. Maskiner, der har formet landskabet, kan bruges til at accelerere omstillingen, og AI-visualiseringer viste mulige scenarier for ny natur, skov og infrastruktur. Vand kan blive en strategisk ressource, som skal opbevares og anvendes, og der skal tænkes i nye dyrkningsformer som muslinger og strå til byggeri. Samtidig skal der skabes plads til vedvarende energiløsninger som vindmøller.

Ejerskab er en vigtig del af processen, og 90 lodsejere er involveret. Der er præsenteret seks scenarier for ejerskab, og der arbejdes med løsninger, der sikrer gradvis omdannelse, så alle kan følge med i processen. Projektet skal balancere kulturhistorie, naturdannelse og praktiske hensyn, og der er fokus på at "skynde sig langsomt" og kunne justere strategien undervejs. Det blev understreget, at man ikke kan genskabe søen, som den var, da landskabet har ændret sig.

Afslutningsvis blev der stillet konkrete spørgsmål om lovgivning og kompensation ved etablering af søbeskyttelseslinjer samt om generationsskifte i omkringliggende landbrugsjord, som ikke har været en del af projektet.

3. Kort orientering om forundersøgelse v. Rikke Bruun Pedersen

Baggrund: Kolindsund er nævnt i aftalen om et grønt Danmark, hvilket har skabt politisk opmærksomhed på nationalt plan. Derfor er der igangsat en proces i Naturstyrelsen.

Finansiering: Der er søgt midler, og finansiering til forundersøgelsen er sikret gennem Nordea, Den Danske Naturfond, NOVA og staten.

Formål: Der er endnu ikke truffet beslutning om projektet. Forundersøgelsen skal udelukkende indsamle viden, som kan danne grundlag for en senere politisk beslutning. Lodsejere vil blive inddraget i processen.

Indhold: Undersøgelsen bygger videre på det arbejde, der allerede er i gang, og er opdelt i tre dele:

1. Teknisk del
2. Biologisk del – kortlægning af nuværende naturværdier og konsekvenser
3. Ejendomsmæssig del – lodsejernes holdning til projektet

Lodsejermøde**:** Naturstyrelsen indkalder til et møde med lodsejere i starten af det nye år.

Økonomi og tidsplan: Der er afsat 17 mio. kr. til forundersøgelsen, som forventes at løbe over tre år. Først derefter kan der træffes en beslutning.

4. Oplæg og dialog om fiskenes vandring v. Jens Gregersen

Jens orienterede om havørredens vandring med udgangspunkt i rapporten om Coast to Coast-projektet og drøftede, hvordan en omdannelse af sundet til en sø kan påvirke bestanden. Rapporten kan tilgås her:

https://norddjurs.dk/Media/638199178523746914/C2C%20C10%20Grena%c3%a5ens%20Opland%20-%20Samlet%20Afslutningsrapport.pdf

Havørreden er en vandrefisk, der gyder i vandløb. Den søger tilbage til det sted, hvor den selv blev født, og der er i dag ingen problemer med opgangen til gydepladserne.

Efter gydning bliver ynglen i vandløbene i 2-3 år, inden den som smolt vandrer mod havet. Smoltifikationen gør fisken i stand til at leve i saltvand, men den har

kun 3-4 uger til at nå ud til havet. Hvis den ikke når det, bliver den i vandløbet og udvikler sig til bækørred.

Smolten svømmer ikke aktivt ud, men driver med strømmen mod havet. Efter et par år i havet vender den tilbage som kønsmoden havørred for at gyde.

Hvis der i denne periode etableres en sø, vil opgangen til gydepladserne ikke være et problem, da havørreden orienterer sig efter duft og kan finde vej gennem søen.

Udfordringen opstår, når smolten skal ud til havet igen: I en sø er der ingen strøm, og smolten har begrænset tid til at nå havet. Erfaringer fra Egå Engsø viser, at mange smolt forsvinder i denne fase.

Det er usikkert, hvad der vil ske ved en omdannelse af Kolindsund til sø. Muligvis vil nogle fisk udvikle sig til søørred i stedet, hvilket kræver tilstrækkelig næring i søen. På længere sigt kan fiskene måske tilpasse sig.

Jens understregede, at dette vil blive undersøgt som en del af Naturstyrelsens forundersøgelse.

5. Oplæg og dialog om grundvandsniveau v. Jens Gregersen

Jens orienterede om grundvandsniveauet i dag og mulige scenarier ved en omdannelse af sundet til en sø med udgangspunkt i Coast to Coast-rapporten.

Rapporten indeholder en hydraulisk model, der integrerer grundvand og overfladevand, så man kan simulere regnhændelser og stormflod fra havet.

Ved en omdannelse til sø vil grundvandet stige nogle steder. Her tales om det sekundære grundvand tæt på terrænet.

Jens gennemgik forskellige scenarier fra rapporten og pointerede, at selvom grundvandet stiger, giver det ikke umiddelbart direkte problemer.

Ifølge rapporten er der ikke umiddelbart risiko for Grenaa by.

For de omkringliggende byer er det endnu for tidligt at sige noget præcist.

På længere sigt kan ekstreme vejrhændelser skabe udfordringer, da regnvand kan få grundvandet til at stige yderligere.

6. Dialog om arbejdsspørgsmål

Der var ikke tid til at behandle dette punkt på mødet, og det blev aftalt at tage diskussionen på et senere tidspunkt. Der var samtidig enighed om, at det forberedende materiale udsendt af formanden forud for mødet var en god måde at forberede sig på.

7. **Evt.**